

Nr 1279

Láhka

sámedikkis addojuvvon lága rievdadeamis

Addojuvvon Helssegis 30 beaivve juovlamánus 2002

Riikkabeivviid mearrádusa mielde

gomihuvvo sámedikkis suoidnemánu 17 beaivve 1995 addojuvvon lága 33 § ja 43 §:a

2 momeanta,

rievdaduvvo 1 §, 15 §:a 2 momeanta, 18 §:a 2 momeanta, 18 b §:a 5 momeanta, 20 §:a 2 momeanta, 21—28 §, 30 §:a bajilčála, 31 sihke 34 ja 35 §, 36 §:a 1 momeanta ja 40 §, dakkárin go dain leat 15 §:a 2 momeanta ja 18 b §:a 5 momeanta lágas 1725/1995, sihke*lasihuvvo* láhkii odđa 4 a §, 5 §:i odđa 3 momeanta, 13 §:i odđa 2 momeanta, goas dálá 2 momeanta sirdása 3 momeantan, láhkii odđa 22 a, 23 a, 23 b, 25 a, 26 a—26 d ja 27 a §, 30 §:i odđa 2 momeanta sihke láhkii odđa 31 a—31 h, 37 a ja 40 a—40 c § čuovvovaččat:

1 lohku

5 §

Almmolaš njuolggadusat

Almmolaš doaibmaváldi

1 §

Sámediggi nanne doaimmas várás bargoortnega.

Lága ulbmil

Sápmelaččain álgoálbmogin lea sámiid ruovttu-
guovllus iežaset giela ja kultuvrra guoski iešrádden
dan mielde go dán lágas ja eará sajis lágas ášahuvvo.
Dán iešráddemii gullelaš bargguid várás sápmela-
laččat válljejit válggaiguin iežaset gaskavuodas
sámedikki.

Sámediggi doaibmá vuoigatvuohtaministeriija
hálddahussuorggis.

4 a §

Hálddahusvuoigatvuodalaš njuolggadusaid
heiveheapmi

Sámediggái ja dan doaibmaorgánaidda heivehu-
vvojit hálddahusmeannudanláhka (598/1982),
diehtunaddimis hálddahusássiin addojuvvon láhka
(232/1966), virgeoapmahaččaid doaimma almmo-
lašvuodas addojuvvon láhka (621/1999), olmmoš-
diehtoláhka (523/1999) ja arkiivaláhka (831/1994),
juos dán lágas ii nuppeláhkai ášahuvvo.

13 §

Sámedikki stivra

Válgajagi doaibmi stivrra ságajodiheaddji, guok-
te várreságajodiheaddji ja eará lahtut jotket goittot-
ge barggusteaset dan rádjai, go odđa stivra lea válg-
gaid manjá válljejuvvon.

15 §

Doaibmaválddi sirdin

Ovdalis 1 momeanttas máinnašuvvon doaibma-
válddi sirdin ii leat lobálaš 7 §:s, 10 §:a 3 momeant-
tas, 11—14 §:s, 18 b, 18 c iige 18 j §:s oaivvilduvvon
ássiin.

18 §

Áššiid giedahallan

— — — — —
 Sámedikki ja dan ásahan doaibmaorgána lahttu lea easttalaš oassálastit dakkár mearrádusa bargamii, mii guoská persovnnalaččat su dahje su hálddahusmeannudanlága 10 §:a 2 momeanttas oaiivilduvvon lagašfuolkki dahje dakkárii máinnašuvvon momeantta mielde buohtastahtti olbmo.
 — — — — —

18 b §

Ruhtadoallobadji ja ruhtadoalloloahpaheapmi

— — — — —
 Ruhtadoalloloahpaheami galgá lágídit sámediggái nannema várás guđege jagi geassemánu loahpa rádjai.
 — — — — —

20 §

Válgabiire ja válgalávdegoddi

— — — — —
 Válggaid ollašuhttá 14 §:s oaiivilduvvon válgalávdegoddi.
 — — — — —

21 §

Jienastanvuoigatvuohta

Sámedikki válggain lea ássanbáikái geahčakeahtá jietnavuoigadahtton juohkehaš mañimustá válgadoaimmaha mañimuš beaivve 18 jagi deavdi sápmelaš, guhte lea Suoma riikkavuloš dahje geas olgoriikka riikkavuložin leamaš ruovttugieldalágas (201/1994) oaiivilduvvon ruovttugielda Suomas dallego bivdaga válgalogahallamii váldimis lea galgan mañimustá bargat.

22 §

Válgadohkálašvuohta

Sámedikki válggain lea válgadohkálaš juohkehaš jietnavuoigadahtton, guhte lea miehtan evttohasan ja guhte ii leat vádjitválddalaš.

22 a §

Válggaid álgaheapmi

Válggaid álgaheamis galgá almmolaččat gula-hit.

23 §

Válgalogahallan

Válgalávdegoddi ráhkada jietnavuoigadahtton olbmuin válgalogahallama ovddit válggaid válgalogahallama ja olmmošdiehtoortnega dieđuid vuodul. Válgalogahallamii merkejuvvojit jietnavuoigadahtton olbmo namma, persovdnanummir, ruovttugielda ja čujuhus, juos ruovttugielda ja čujuhus leat dieđus. Ruovttugieldda ja čujuhusa ii goittotge oaččo merket válgalogahallamii, juos dát dieđut leat virgeopmahaččaid doaimea almmolašvuodas addojuvvon lága 24 §:a 1 momeantta 31 čuoggá mielde čiegusin doalahatit.

Jietnavuoigadahtton olbmot merkejuvvojit válgalogahallamii alfabehtalaš ortnegii gielddaid mielde, juos ii 1 momeanttas eará čuovo.

23 a §

Válgalogahallama ráhkadeapmi

Válgalogahallamii galgá bivdaga vuodul váldit das váilu jietnavuoigadahtton sápmelačča. Válgalogahallamii merkejuvvon olbmo galgá sihkkut eret válgalogahallamis su almmuhettiin, ahte son ii šat hálit leat merkejuvvon válgalogahallamii, dahje juos son lea jápmán. Bivdaga ja almmuhusa galgá bargat válgalávdegoddái mañimustá válgajagi ovdal leahkki juovlamánu 31. beaivve ovdal diibmu 16.

Válgalogahallama ráhkadeami oktavuodas válgalávdegoddi sáhtá iežas álgagis váldit vuhtii válgalogahallamii merkejuvvon jietnavuoigadahtton olbmo ovddit válggaid mañjá jienastanvuoigatvuoda agi deavdán máná ja 21 §:s ášahuvvon áiggi rádjai jienastanvuoigatvuoda agi deavdi máná. Dakkár olbmo sáhtá goittotge váldit válgalogahallamii easkka das mañjá, go son lea čálalaččat almmuhan válgalávdegoddái, ahte doallá iežasa dán lágas oaiivilduvvon sápmelažžan.

Válgalávdegoddi nanne ja vuolláičállá válgalogahallama mañimustá válgajagi guovvamánu mañimuš beaivve.

23 b §

Válgalogahallama dieduid ulbmilčatnasupmi

Válgalogahallama ja dasa gullevaš dieduid ii oaččo geavahit eará ulbmilii go sámedikki válggaid doaimmaheapmái.

Sámedikki stivrras lea goittotge vuoigatvuohta geavahit ja luohpadit válgalogahallama dieduid statistihkkabargguid ja diedalaš dutkandárkkuhusaid várás nu, ahte čuvvojuvvo mii virgeoapmahaččaid doaimma almmolašvuođas addojuvvon lága 28 §:s ášahuvvo.

24 §

Almmuhangoarta ja mearrádus

Válgalávdegoddi ráhkada juohke válgalogahallamii váldojuvvon olbmoss almmuhangoartta, mas oidnojit jietnavuoigadahtton olbmoss válgalogahallamii váldojuvvon diedut, válgalogahallama oaidninláhkai doallan, válggain jienasteapmi sihke válgabeaivi ja 31 a §:s ášahuvvon vuoigatvuohta jienastit válgabeaivve, juoss válgabeaivve jienasteapmi ordnejuvvo, ja válgalávdegoddi čujuhus.

Válgalávdegoddi sádde almmuhangoartta iešguhtet jietnavuoigadahtton olbmui, gean čujuhus lea diedus, áiggil ovdal go válgalogahallan biddjojuvvo oaidninláhkai.

Válgalávdegoddi mearrádus, mainna válgalávdegoddi lea hilgon dahje guođđán dutkakeahhtá olbmo bivdaga boahtit váldot válgalogahallamii, dahje almmuhusa boahtit das eret sihkkojuvvot, sáddejuvvo áššeasálašžii áiggil ovdal válgalogahallama ásaheami oaidninláhkai.

25 §

Válgalogahallama oaidninláhkai doallan

Válgalávdegoddi ása vaalgalogahallama dahje das leahkki dieduid earret persovdnummiriid oaidninláhkai nu, ahte oaidninláhkai doallama guoski áiggi nohkamis lea áigi válggaid doaimmaheapmái uhcimustá vihtta mánotbaji.

Válgalogahallan dollojuvvo oaidninláhkai 10 maŋŋálas árgabeaivve, ii goittotge árgalávvardaga, uhcimustá golbma diimmu beaivvis.

Válgalogahallama oaidninláhkai doallamis galgá almmolaččat gulahit.

25 a §

Válgalogahallama almmolašvuohta

Juohkehaččas lea vuoigatvuohta oahpásmuvvat válgalogahallamii ja dan ráhkadeapmái gullevaš áššebáhpáriidda dan áigge, go válgalogahallan dollojuvvo oaidninláhkai. Válgalogahallama ja dan ráhkadeapmái gullevaš áššebáhpáriid ii oaččo addit kopierema dahje govvideami várás iige dain oaččo addit kopijaid. Válgalogahallamii merkejuvvon olbmoss lea goittotge vuoigatvuohta oažžut nuvtá váldosa sus válgalogahallamii merkejuvvon dieduin.

Sus, guhte lea bivdán boahtit merkejuvvot válgalogahallamii, lea vuoigatvuohta oažžut diedu ášši gieđahallamii gullevaš áššebáhpáriin nugo virgeoapmahačča doaimma almmolašvuođas addojuvvon lága 11 §:s ášahuvvo.

Válgalogahallama sihke dakkár válgalogahallama ráhkadeapmái gullevaš áššebáhpáriid, mat sistisdollet dieduid olbmo etnihkalaš duogážis, galgá doallat čiegusin eará go 1 momeanttas oaiivilduvvon áigge. Čiegusindoallangeatnegasvuohta ii eastte diedu addima válgalogahallamis dasa, guhte dárbbasa diedu jienastanvuoigatvuođa čilgema várás.

Válgalogahallama ráhkadeapmái gullevaš áššebáhpáriid almmolašvuođas lea muđui fámus, mii virgeoapmahaččaid doaimma almmolašvuođas addojuvvon lágas ášahuvvo.

26 §

Válgalogahallama njulgengáibádus

Guhte oaiivilda, ahte son lea eahpevuoigallaččat guđđojuvvon eret válgalogahallamis dahje ahte su guoski merkejupmi válgalogahallamis lea boastut, sáhtá čálalaččat gáibidit njulgema válgalávdegottis maŋimustá 14. beaivve válgalogahallama oaidninláhkai doallama guoski áiggi nohkamis. Válgalávdegoddi galgá šiehttat áššis hohpolaččat.

Válgalávdegoddi mearrádussii duhtameahttun sáhtá bidjat njulgengáibádusa sámedikki stivrra gieđahallamii maŋimustá 14. beaivve dan beaivvis, go son lea ožžon mearrádusas diedu. Stivra galgá šiehttat áššis hohpolaččat.

Juos válgalávdegoddi dahje sámedikki stivrra mearrádus sistisdoallá dan, ahte olmmoš váldojuvvo válgalogahallamii, válgalávdegoddi sádde fargamusat jietnavuoigadahtton olbmui 24 §:s oaiivilduvvon almmuhangoartta.

26 a §

Iešnjulgen

Juos vágálávdegoddi geahččá, ahte olmmoš lea eahpevuoiggalaččat guđđojuvvon eret vágalogahallamis dahje eahpevuoiggalaččat váldojuvvon dasa dahje ahte su guoski merkejupmi vágalogahallamis lea boastut, vágálávdegottis lea virggi bealis vuoigatvuohta lasihit olbmo vágalogahallamii dahje sihkkut eret su vágalogahallamis dahje divvut su guoski boastto merkejumi. Nuppástusaid galgá bargat mañimustá guokte mánotbaji ovdal vágadoaimmaha álgaheami.

Sihkodettiin eret olbmo vágalogahallamis galgá das bargat čálalaš mearrádusa ja addit dan diehtun áššeasálaš olbmui.

Lasihettiin olbmo vágalogahallamii galgá sutnje fargamusat sáddet 24 §:s oaivvilduvvon almmuhangoartta.

Divodettiin vágalogahallamis leahkki boastto merkejumi galgá divvumis fargamusat almmuhit áššeasálaš olbmui, juos dat ii leat čielgasit dárbbasmeahttun.

26 b §

Váidda alimus hálddahasriektái

Sámedikki stivrra 26 §:s oaivvilduvvon mearrádussii ja vágálávdegotti 26 a §:s oaivvilduvvon mearrádussii sáhtta ohat nuppástusa váidimiin alimus hálddahasriektái mañimustá 14. beaivve dan beaivvis, go áššeasálaš olmmoš lea ožžon mearrádusas dieđu.

Váidaga dahkamis lea muđui fámus, mii hálddahuslágageavahanlágas (586/1996) ásaheavva.

Alimus hálddahasriekti galgá addit mearrádusas fargamusat dieđu váidái, sámedikki stivrii ja vágálávdegoddái, mii galgá bargat vágalogahallamii mearrádusa dihte vejolaččat boahtti nuppástusaid ja dárbbasettiin galgá sáddet áššeasálaš olbmui 24 §:s oaivvilduvvon almmuhangoartta.

26 c §

Vágalogahallama lágafápmu

Juos ásaheavvon áigge siste ii leat bargon vágalogahallama njulgengáibádus, vágálávdegoddi merke vágalogahallamii duodastusa das, ahte logahallan lea lágafámolaš.

Juos njulgen lea gáibiduvvon, vágálávdegoddi merke vágalogahallamii mearrádusas vejolaččat boahtti njulgemiid. Njulgema buohta galgá

máinnašit mearrádusa, masa merkejupmi vuodduduvvá.

Ovdal vágadoaimmaha álgaheami vágálávdegoddi merke vágalogahallamii duodastusa das, ahte vágalogahallan lea 2 momeanttas oaivvilduvvon vugiin dahkkon njulgemin lágafámolaš. Vágalogahallan dollojuvvo lágafámolažžan dan east-tekeahhtá, ahte loahpalaš mearrádus vágalogahallama njulgema guoski gáibádussii ii leat ovdal vágadoaimmaha álgaheami addojuvvon dahje buktuojuvvon vágálávdegotti dihtui. Lágafámolaš vágalogahallama galgá rievdameahttumat válggain čuovvut.

26 d §

Jienasteapmi duopmostuolu mearrádusa vuodul

Olbmui, guhte ovdal jienaidrehkenastima álgaheami ovdanbuktá vágálávdegoddái dahje válgabeaivve vágadoaimmagoddái alimus hálddahasrievtti mearrádusa jienastanvuoigatvuođas, várrejuvvo dilálašvuohta oážžut válgááššebáhpáriid ja jienastit.

Olmmoš lea geatnegas luohpadit vágálávdegoddái dahje seammaláhkai vágadoaimmagoddái mearrádusa dahje das riektagin duodastuvvon kopia áššis, mii guoská vágalogahallamii merkema.

27 §

Evttohasaid bidjan

Evttohasa sámedikki válggain sáhttet bidjat uhcimustá golbma jietnavuoigadahtton sápmelačča nu, ahte guđdet vágálávdegoddái áššálaččat devdovuvvon ja vuolláičállojuvvon evttohasohcamuša mañimustá 31. beaivve ovdal vágadoaimmaha álgaheami ovdal diibmu 16. Ohcamuša galgá leat:

1) evttohasa dievaslaš namma ja dárbbasettiin evttohasa almmolaččat dovdojuvvon gohčodannamma, persovdnanummir, árvu, ámmát dahje doaibma eanemustá guvttiin dajaldagain sihke ruovttugielda ja čujuhus; ja

2) evttohasa čálalaš miehtan álgit sámedikki áššáigullevaš válggain evttohasan.

Evttohasa bidjan olbmuiin čohkiida válljensearvi, mii nammada gaskavuodastis áššeolbmo ja várreáššeolbmo.

Iešguhte jietnavuoigadahtton oážžu oassálastit dušše ovttá evttohasa bidjamii. Juos olmmoš gullá guovtte dahje eanet válljensearvi, vágálávdegoddi galgá sihkkut su eret buohkain dain.

Válljensearvi áššeolbmui galgá várret dilálašvuoda dievasmahttit dahje njulget ohcamuša

dieduid mañimustá 27. beaivve ovdal válgadoaimmaha álggaheami ovdal diibmu 16.

27 a §

Evttohaslogahallan

Válgalávdegoddi ráhkada válgadohkálaš evttohasain evttohaslogahallama mañimustá 21. beaivve ovdal válgadoaimmaha álggaheami. Evttohaslogahallamis lea oktasaš bajilčála, mii spesifisere válgga, sihke logahallan evttohasain nummirortnegis álgimiin nummiris 2. Evttohasaid ortnet logahallamis mearrašuvvá válgalávdegotti vuorbádeami vuodul.

Juohkehaš evttohasas merkejuvvo evttohaslogahallamii nummir, namma ja árvu, ámmát dahje doaibma eanemustá guvttiin dajaldagain, sihke ruovttugiella. Evttohasa ovdanamain rattát dahje dan sajis sáhtá geavahit evttohasa almmolaččat dovdojuvvon gohčodannama dahje oaniduvvon ovdanamama. Evttohaslogahallama galgá almmustahttit, sáddet válgaaššeolbmuid ja doallat válggaid áigge oaidninláhkai.

Válgalávdegotti 1 momeanttas oaivvilduvvon mearrádussii ii oáččo ohcat sierra nuppástusa.

28 §

Válgadoaimmahus

Sámedikki válggat doaimmahuvvojit čakčamánu vuosttas dievas vahku vuossárggas álgi njealji vahku áigge. Válggat doaimmahuvvojit poastta bokte, muhto lea vejolaš válgalávdegotti nu mearridettiin sámiid ruovttuguovllus lassin doaimmahit válgabeaivve jienasteami. Válggaid doaimmaheamis galgá almmolaččat gulahit.

30 §

Jienasteapmi poastta bokte

Poastta bokte sáddejuvvon válgaaššebáhpárat galget leat válgalávdegottis, ovdal go jienaid rehkenastin álgá.

31 §

Jienasteapmi máhcahemiin válgaaššebáhpáriid válgalávdegotti doaimmahakkii

Jietnavuoigadahtton olmmoš sáhtá máhcahit

30 §:s oaivvilduvvon válgaaššebáhpáriid persovnnalaččat maiddá válgalávdegotti doaimmahakkii dahje eará doaibmabáikkiide válggaid goalmát dievas vahku vuossárgga ja njealját dievas vahku bearjadaga gaskasaš áigge. Jienasteapmi lea čadahuvvon, go jietnavuoigadahtton olmmoš lea ožžon guitte válgaaššebáhpáriid guoddimis.

Válgalávdegoddi galgá fuolahit das, ahte dan sierra doaibmabáikkiide guddojuvvon válgaaššebáhpárat seailluhuvvojit válgáčiegusvuoda sihkkarasti vugiin ja ahte válgaaššebáhpárat doaimmahuvvojit dorvvolaččat válgalávdegotti Anára doaimmahakkii, ovdal go jienaid rehkenastin álgá.

31 a §

Válgabeaivve jienasteapmi

Juos válgabeaivve jienasteapmi ordnejuvvo, válgabeaivi lea válggaid njealját vahku sotnabeaivi.

Válgabeaivve jienasteapmi doaimmahuvvo seamma áigge juohke sámiid ruovttuguovllu gielddas. Iešguhtet gielddas lea okta jienastanbáiki.

Jietnavuoigadahtton olmmoš oážžu jienastit dušše dan sámiid ruovttuguovllu gielddas, mii lea merkejuvvon válgalogahallamii su ruovttugieldan.

Jienasteami galgá ordnet nu, ahte válgáčiegusvuotta seailu.

31 b §

Jienastanáigi

Válgabeaivve jienasteapmi álggahuvvo diibmu 10 ja dat jotkojuvvo boatkkaheamet diibmu 18:i.

Buot daid jienasteaddjiin, geat leat ovdal diibmu 18 boattán báikki ala vuordit jienastanvuoruset, lea vuoigatvuotta jienastit. Vuordinlanja galgá giddet diibmu 18. Giddemis galgá dan ovdal almmuhit jienastit boattán olbmuid.

31 c §

Válgadoaibmagoddi

Válgalávdegoddi galgá áiggil ovdal válggaid ásahtit iešgudet jienastanbáikki várás válgadoaibmagotti, masa gullet golbma lahtu ja guokte várrelahtu nu, ahte áššáigullelaš gieldda válgalávdegottis ovddasteaddji lahttu ja su persovnnalaš várrelahttu leaba válgadoaibmagotti oktan lahttun ja várrelahttun.

Válgadoaibmagotti ságajodiheaddjin doaibmá doaibmagottis válgalávdegotti ovddasteaddji lahttu. Várreságajodiheaddji válgadoaibmagoddi vállje dárbbasettiin gaskavuodastis.

Válgadoaibmagoddi lea mearridanválddalaš golmmalahttosajžan.

31 d §

Ráhkanandoaimmat

Válgalávdegoddi galgá fuolahit das, ahte jienastanbáikkis leat:

- 1) dakkár jienastangohpet jienasteami várás, mat sihkkarastet válgáčiegusvuoda seailuma;
- 2) dárbbaslaš mearri jienastanlihpot ja válgasteampalat;
- 3) evttohaslogahallamat, mat biddjojit oaidninláhkaí válgalatnjii, vuordinlatnjii ja jienastangohppii;
- 4) seilenneavvut;
- 5) riektagin duodastuvvon válddus válgalogahallamis áššáigulleaš gieldda jietnavuoigadahtton olbmuid guoski osiin (*jienastanguovllu válgalogahallan*); sihke
- 6) válgaurdna.

31 e §

Válgaveahkki

Juohke jienastanbáikkis galgá leat báikki alde válgalávdegotti nammadan válgaveahkki, guhte jienasteaddji bivdagis veahkeha su merkejumi bargamis jienastanlihppui.

Olmmoš, gean náka bargat jienastanmerkema, lea dovdomassii hedjonan, oažžu geavahit jienastanmerkema čállimis veahkkin iežasa válljen veahki.

Ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon veahki galgá leat sámedikki válggain jietnavuoigadahtton olmmoš. Olmmoš, guhte lea evttohasan áššáigulleaš válggain, ii oaččo leat válgaveahkkin iige jienasteaddji válljen veahkkin.

Veahkki lea geatnegas dovddolaččat ollašuttit jienasteaddji oaivila jienasteamis sihke doallat suollemassan jienasteami oktavuodas ožžojuvvon dieduid.

31 f §

Válgabeaivve jienasteami álggaheapmi

Válgabeaivve jienasteami álggedettiin válgadoaibmagotti ságajodiheaddji galgá čájehit das báikki alde leahkki jienasteaddjiide, ahte válgaurdna lea guorus, sihke das maŋŋá giddet urnta válgalávdegotti seaillain. Válgaurtna ii oaččo rahpat das maŋŋá, go dat lea válgabeaivve jienasteami álggedettiin

giddejuvvon ovdal go sámedikki válggaid jienaidrehkenastin 34—36 §:a njuolggadusaid vuhtii váldimiin álggahuvvo.

31 g §

Jienasteapmi válgabeaivve

Jienasteaddji galgá diedihit iežasa jienastanbáikkis válgadoaibmagoddái, mii galgá fuolahit das, ahte jienasteaddji ii oaččo jienastit ovdal go son lea gávnnašuvvon jietnavuoigadahtton olmmožin.

Jienasteaddji lea geatnegas ovdanbuktit válgadoaibmagoddái duodastusa identitehtas.

Jienasteaddji galgá nu čielgasit merket jienastanlihppui dan evttohasa nummira, gean buorrin son addá jiena, ahte ii sáhte boahit eahpečielggasvuohta das, gean evttohasa son oaivvilda. Merkejumi galgá bargat jienastangohpes nu, ahte válgáčiegusvuohta seailu.

Jienasteaddji, guhte lea bargan merkejumi jienastanlihppui, galgá addit jienastanlihpo nu ahte lea máhcon dan, válgadoaibmagoddái steampalastima várás. Jienasteaddji galgá das maŋŋá luoitit jienastanlihpo válgaurdnii.

Válgadoaibmagoddi bargá válgalogahallamii merkejumi das, ahte jienasteaddji lea geavahan jienastanvuoigatvuoda.

31 h §

Válgabeaivve jienasteami nohkan ja válgabeavdegirji

Válgabeaivve jienasteami nohkama maŋŋá válgadoaibmagoddi galgá fuolahit das, ahte seilejuvvon válgaurdna ja jienastanmerkemiid sisttisoalli jienastanguovllu válgalogahallan fievrdivvojit válgáčiegusvuoda seailuma sihkkarasti vugiin válgalávdegotti Anára doaimmahakkii. Válgalávdegoddi galgá fuolahit válgaurtna ja jienastanguovllu válgalogahallama seailuheamis dorvvolaš báikkis jienaidrehkenastima álggaheami rádjai.

Válgadoaibmagoddi galgá lassin fuolahit das, ahte válgabeaivve jienasteamis dollojuvvo beavdegirji, masa jienastanbáikkiid mielde merkejuvvojit:

- 1) beaivi sihke diibmoáiggit, goas válgabeaivvi jienasteapmi álggii ja celkojuvvui leat nohkan;
- 2) mielde leamašan válgadoaibmagotti lahtut ja várelahtut;
- 3) válgaveahkit sihke jienasteaddjiid iežaset válljen veahkit sihke
- 4) jienasteaddjiid lohkuemari.

34 §

Jienaidrehkenastima álggaheapmi

Válgalávdegoddi rehkenastigoahtá jienaid válgadoaimmahusa maŋŋá boahhti vuossárgga diibmu 18. Jienaid rehkenastima álggaheami maŋŋá boah-
tán sáddenkonfaluhtat guđđojuvvojit rabakeahtá ja
vuhtiiváldde-keahtá. Doaimmahusas dollojuvvo
beavdegirji.

Válljensearvvi áššeolbmoss dahje várreáššeolb-
mos lea vuoigatvuohta leat mielde jienaidrehkenas-
timis.

35 §

Merkejupmi válgalogahallamii

Jienaidrehkenastin álggahuvvo nu, ahte rahppo-
jit sáddenkonfaluhtat ja merkejuvvojit 30 ja 31 §:s
ásahuvvon vugiin buot jienastanolbmot sádden-
reivve mielde válgalogahallamii.

Jienasteami galgá guoddit vuhtiiválddekeahtá:

1) juos jienastan olmmoš ii leat merkejuvvon
válgalogahallamii jietnavuoigadahtton olmmožin
dahje juos gávnnavuvvo, ahte son lea jápmán ovdal
válgadoaimmahusa álggaheami;

2) juos sáddenreivve lea nu váilevaš, ahte ii boađe
čielgasit ovdan, guhte lea jienastan; dahje

3) juos válgakonfaluhtii lea dahkkon jienas-
teaddji dahje evttohasa guoski dahje eará áššehis
merken.

Eará go válgabeaivve jienasteami galgá guoddit
vuhtiiválddekeahtá maidái, juos jienastanguovllu
válgalogahallamii dahkkon merkejumiin almana,
ahte áššeasálaš lea jienastan válgabeaivve.

Maŋnelgo buot jienastan olbmot leat merkeju-
vvon válgalogahallamii ja jienasteamis vuhtiiváld-
dekeahtá guđđojuvvon válgakonfaluhtat sádden-
reivviideaset siste leat sirrejuvvon dohkkehuvvon
válgakonfaluhtain, biddjojuvvojit dohkkehuvvon
válgakonfaluhtat rabakeahtá válgaurdnii.

36 §

Jienastanlihpuid juogadeapmi joavkkuide

Go buot dohkkehuvvon válgakonfaluhtat leat
válgaurtnas, rahppojuvvojit buot válgaurtnat ja válg-
akonfaluhtat.

— — — — —

37 a §

Válgaáššebáhpáriid seailluheapmi

Evttohaslogahallan, jienastanlihpot ja jienastan
olbmuid guoski merkejumiin rustejuvvon válgalo-
gahallan ja eará válggain geavahuvvon materiála
seailluhuvvojit nugo das sierra ásahuvvo.

40 §

*Válggaid bohtosa guoski njulgengáibádus ja
váidda*

Jietnavuoigadahtton olmmoš, guhte oaivvilda,
ahte válgalávdegotti mearrádus válggaid bohtosa
nannemis dahje válggaid ollašuttimii gullevaš
eará doaibma lea lágvuostásaš, sáhtá dahkat sá-
medikki stivrii njulgengáibádusa maŋimustá 14.
beaivve dan beaivvis, go válgalávdegoddi lea nan-
nen válggaid bohtosa.

Sámedikki stivra galgá giedahallat njulgengái-
bádusa hohpoláččat ja maŋimustá ovdal válgajagi
loahpa.

Sámedikki stivrra mearrádussii sáhtá ohat nup-
pástusa váidimiin alimus hálddahusriektái maŋi-
mustá 14. beaivve dan beaivvis, go áššeasálaš lea
ožžon sámedikki stivrra mearrádusa diehtun. Nup-
pástusohcamis čuvvojuvvo muđui, mii hálddahu-
ságeavahanlágas ásahuvvo.

Juos válgalávdegotti 1 momeanttas oaivvildu-
vvon mearrádus dahje doaibma leamašan lágvuost-
tásaš ja dat lea váikkuhan válggaid bohtosii, válg-
gaid bohtosa galgá njulget ja stáhtaráđdi galgá
dárbbasettiin mearridit sámedikki lahtuid ja várre-
lahtuid válggaid njulgejuvvon bohtosa mielde.

Juos válggaid boadus ii leat njulgemis, válggaid
galgá mearridit doallat oddasit.

40 a §

Váidaga dihte odđa válggat

Odđa válggaid doaimmaheamis fuolaha, juos
vejolaš, seamma válgalávdegoddi go gomihuvvon
válggain. Odđa válggain geavahuvvo seamma lá-
gafámolaš válgalogahallan ja evttohaslogahallan go
gomihuvvon válggain, juos ii sámedikki stivra dah-
je alimus hálddahusriektái mearrádusastis nup-
peláhkai mearrit. Odđa válggaid doaimmaheamis
lea heivvolaš osiin muđui fámus, mii ieš válggaid
doaimmaheamis lea ásahuvvon.

Ođđa válggat doaimmahuvvojit dan kaleandar-mánotbaji áigge, mii álgá guovtte dievas kaleandar-mánotbaji geažis 1 momeanttas máinnašuvvon mearrádusa addima maŋŋá. Válgadoaimmahus álgga-huvvo sáddemiin jietnavuoigadahtton olbmuide 29 §:s máinnašuvvon válgaaššebáhpáriid.

Ođđa válggaid bohtosis galgá dalán almmuhit vuoigatvuohtaministerijai.

40 b §

Sámedikki lahtuid ja sámedikki ásan doaimaorgánaid doaimaválddálašvuohta

Gomihuvvon válggain válljejuvvot boahtán sámedikki lahtut ja várrelahtut bissot bargguineaset, dassáži go ođđa válggaid boadus lea nannejuvvon ja stáhtaráđdi bohtosa mielde lea mearridan sámedikki lahtuid bargguide. Mii ovdalis ása-huvvo, guoská seammaláhkai maidái sámedikki ásan doaimaorgánaid lahtuid.

Helssegis 30 beaivve juovlamánus 2002

40 c §

Lagat njuolggadusat

Vuoigatvuohtaministeriija ása-husain sáhtá addit lagat njuolggadusaid :

- 1) válggaid guoski gulahusain;
- 2) válgalogahallamii ohcaleamis ja válgalogahallamis eret sihkkumis sihke ohcamuššii gullevaš čilgehusain;
- 3) válgalogahallama oaidninláhkai doallamis;
- 4) evttohaslogahallama almmustahttimis ja oaidninláhkai doallamis;
- 5) jienastanlihpos; sihke
- 6) válgaaššebáhpáriid seailluheamis.

Dát láhka boahtá fápmui 1 beaivve ođđa jagemánus 2003.

Lága 21 §:a ii heivehuvvo vuosttas lága fápmuiboahtima maŋŋá doaimmahuvvon sámedikki válggain.

Ovdal lága fápmuiboahtima sáhtá álgit dan ollašuhttima gáibidan doaimbajibuide.

Dásseválddi Presideanta

TARJA HALONEN

Vuoigatvuohtaministar *Johannes Koskinen*